

การ

พัฒนากิจกรรมเพื่อเสริมสร้างรายได้ผู้สูงอายุ
ผ่านทางเครือข่ายสังคมออนไลน์นิภาภรณ์ คำเจริญ^{1*}

รับบทความ: 12 พฤศจิกายน 2568 แก้ไขบทความ: 23 ธันวาคม 2568 ตอรับบทความ: 29 ธันวาคม 2568

บทคัดย่อ

บทความวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความต้องการของผู้สูงอายุในการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างรายได้ 2) ประเมินประสิทธิผลของการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างรายได้ให้กับกลุ่มผู้สูงอายุ และ 3) แนะนำแนวทางการนำเสนอสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ได้ผ่านทางเครือข่ายสังคมออนไลน์ กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้เป็นกลุ่มผู้สูงอายุได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 34 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ การสนทนากลุ่ม การอบรมเชิงปฏิบัติการ แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลของการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างรายได้ให้กับกลุ่มผู้สูงอายุ ซึ่งมีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาเท่ากับ 0.67-1.00 และมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.98 และแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้สูงอายุที่มีต่อการอบรมเพื่อนำเสนอแนวทางการนำเสนอสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ได้ผ่านทางเครือข่ายสังคมออนไลน์ ซึ่งมีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาเท่ากับ 0.67-1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87 การสนทนากลุ่มจะใช้การวิเคราะห์เนื้อหา สำหรับการประเมินใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้สูงอายุมีความต้องการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างรายได้ และสามารถผลิตใช้งานเองในครัวเรือนได้ 2) การประเมินประสิทธิผลของการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างรายได้ให้กับกลุ่มผู้สูงอายุ ในด้านความรู้ความเข้าใจ และการนำไปใช้ในประโยชน์อยู่ในระดับมาก และมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด และ 3) ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้สูงอายุที่มีต่อการอบรมเพื่อนำเสนอแนวทางการนำเสนอสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ได้ผ่านทางเครือข่ายสังคมออนไลน์ อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: กิจกรรมเพื่อเสริมสร้างรายได้ ผู้สูงอายุ เครือข่ายสังคมออนไลน์

¹ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชบุรี

* อีเมล: nipaporn.k@dru.ac.th

The Development of an Activity for Enhancing The Elderly Income Through Social Networks

Nipaporn Khamcharoen^{1*}

Abstract

The purpose of this article 1) to study the needs of the elderly in organizing activities to enhance income, 2) to evaluate the effectiveness of organizing activities for enhancing income for the elderly group, and 3) to propose guidelines for presenting products through online social networks. The sample group for this research consisted of 34 elderly selected by purposive sampling. The research instruments included focus group discussions, workshops, a questionnaire on the effectiveness of income-generating activities for the elderly (content validity 0.67-1.00, reliability 0.98), and a questionnaire on the elderly's satisfaction with the training on presenting products through online social networks (content validity 0.67-1.00, reliability 0.87). Focus group discussions were analyzed using content analysis. Data evaluation was performed using mean and standard deviation.

The research results were found as follows; 1) The elderly need to organize activities to increase their income and can produce for their own use in the household, 2) the opinion of the elderly about the effectiveness of organizing activities to enhance income for the elderly group in terms of knowledge, understanding and overall application was at a high level. The result of the evaluation of the elderly satisfaction with the organized activities found that overall was at the highest level, and 3) the results of the satisfaction assessment of the elderly regarding the training on presenting product presentation guidelines through online social networks were at a high level.

Keywords: Activities To Increase Income, The Elderly, Social Network

¹ Dhonburi Rajabhat University

* Email: nipaporn.k@dru.ac.th

บทนำ

ในปัจจุบันประเทศไทยเข้าสู่ยุคที่มีประชากรที่เป็นผู้สูงอายุจำนวนมากขึ้นเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าทางด้านการแพทย์และการสาธารณสุขที่มีการพัฒนามากขึ้น โดยเฉพาะการปรับปรุงสภาพแวดล้อมโภชนาการและนวัตกรรมการทางการแพทย์ที่ทำให้มาตรฐานความเป็นอยู่ของประชาชนดีขึ้น ลดอัตราการตายและมีค่าเฉลี่ยอายุที่เพิ่มสูงขึ้น ซึ่งดูได้จากสถิติปัจจุบันพบว่า ในปี 2565 ประเทศไทยมีประชากรตามหลักฐานการทะเบียนราษฎรของกระทรวงมหาดไทย 66 ล้านคน ในจำนวนนี้มีประชากรสูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป 13 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 19 ของประชากรทั้งหมด จังหวัดที่มีอัตราผู้สูงอายุสูงสุด 3 อันดับแรก คือ ลำปาง แพร่ และลำพูน ซึ่งมีอัตราผู้สูงอายุเกินกว่าร้อยละ 26 ของประชากรทั้งหมด ทั้ง 3 จังหวัดนี้ล้วนอยู่ในภาคเหนือ จังหวัดที่มีอัตราผู้สูงอายุต่ำสุด 3 อันดับท้ายสุด คือ นราธิวาส ปัตตานี และยะลา ซึ่งมีอัตราผู้สูงอายุต่ำกว่าร้อยละ 13 ของประชากรทั้งหมด ทั้ง 3 จังหวัดนี้อยู่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และในขณะที่ประชากรไทยโดยรวมมีอัตราเพิ่มติดลบ (ประชากรลดลง) แต่ประชากรสูงอายุกลับกำลังเพิ่มขึ้นด้วยอัตราที่เร็วมาก ในอีก 20 ปีข้างหน้า ประชากรไทยจะลดลงจาก 66 ล้านคน เหลือเพียง 60 ล้านคน แต่ประชากรสูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) จะเพิ่มจาก 13 ล้านคน เป็น 19 ล้านคน (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2566) จากการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุนั้นได้ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยในระยะยาวทั้งประเด็นงบประมาณเศรษฐกิจสังคมและคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยรวม

จากการวิเคราะห์โครงสร้างประชากร โดยจำแนกตามกลุ่มอายุ/กลุ่มประชากร ปี พ.ศ. 2558 พบว่า จังหวัดสมุทรปราการมีประชากรส่วนใหญ่อยู่ในวัยแรงงาน (อายุ 15-59 ปี) คิดเป็นร้อยละ 68 รองลงมาคือวัยสูงอายุ (อายุ 60 ปีขึ้นไป) วัยเรียน (อายุ 5- 14 ปี) และวัยเด็ก (อายุต่ำกว่า 5 ปี) คิดเป็นร้อยละ 13 , 12 และ 5 ตามลำดับหากวิเคราะห์สถิติโครงสร้างประชากร จำแนกตามกลุ่มอายุ/กลุ่มประชากร ในช่วง ปี พ.ศ. 2555 – 2558 พบว่า ประชากรวัยแรงงาน มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นในทุกๆ ปี แต่มีสัดส่วนลดลงเล็กน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนประชากรในภาพรวม ในขณะที่ประชากรวัยเรียน มีจำนวนลดลงเล็กน้อยในทุกๆ ปี และมีสัดส่วนลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับประชากรในภาพรวม ส่วนประชากรวัยเด็กมีสัดส่วนลดลง เมื่อเปรียบเทียบกับประชากรในภาพรวมสำหรับประชากรในกลุ่มประชากรวัยสูงอายุ พบว่า จังหวัดสมุทรปราการ มีจำนวนประชากรวัยสูงอายุเพิ่มขึ้นทุกๆ ปี และมีสัดส่วนของประชากรกลุ่มวัยสูงอายุสูงขึ้นจากปี พ.ศ. 2555–2557 และมีจำนวนลดลงในปี พ.ศ. 2558 อย่างไรก็ตาม สัดส่วนของจำนวนประชากรวัยสูงอายุของจังหวัดสมุทรปราการ ในปี พ.ศ. 2555 – 2558 นั้นมีสัดส่วนประชากรเกินกว่าร้อยละ 10 ของประชากรทั้งจังหวัด ซึ่งแสดงให้เห็นว่า จังหวัดสมุทรปราการนั้นเป็นสังคมที่ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging society) จากข้อมูลข้างต้นเนื่องจากจังหวัดสมุทรปราการเป็นจังหวัดที่เป็นแหล่งอุตสาหกรรม คนในพื้นที่ส่วนใหญ่ที่ไม่มีทุนเพียงพอที่จะทำกิจการเป็นของตนเอง จึงทำงานรับจ้างในโรงงานอุตสาหกรรมเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งถ้าโรงงานมีปัญหาบางแห่งปิดกิจการหรือเมื่อมีอายุมากขึ้นก็ไม่สามารถทำงานในโรงงานได้ต้องถูกออกจากงาน ส่งผลกระทบต่อวิถีการดำเนินชีวิต โดยเฉพาะรายได้และผลประโยชน์ที่เคยได้อยู่เป็นประจำ ทำให้รู้สึกท้อแท้หมด

ความสำคัญ ไม่ได้รับการยอมรับ รู้สึกขาดที่พึ่ง และความรู้สึกที่เหมือนตนเองถูกทอดทิ้งทำให้ผู้สูงอายุส่วนใหญ่จำเป็นต้องมีการปรับตัวเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขจากการสอบถามผู้สูงอายุในจังหวัดสมุทรปราการ พบว่ามีจำนวนไม่น้อยต้องการประกอบอาชีพเพื่อให้มีรายได้เสริมหรือรายได้ที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตทำให้รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าและมีบทบาทในสังคม มีรายได้ที่แสดงถึงความมั่นคงของสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ไม่ต้องพึ่งพาลูกหลาน รวมทั้งได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ใช้เวลาให้เกิดประโยชน์มากขึ้น จากการที่จังหวัดผู้สูงอายุที่มีสุขภาพแข็งแรงยังมีความพร้อมที่จะทำงานมีอยู่จำนวนมากซึ่งทางจังหวัดมีหน่วยงานหลายหน่วยงานและมีโครงการต่างๆ เพื่อมารองรับกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นโดยการจัดโครงการ/กิจกรรม หลายกิจกรรม แต่มีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตโดยเฉพาะการสร้างรายได้ให้กับผู้สูงอายุนั้นน้อยไม่เพียงพอกับความต้องการของผู้สูงอายุที่มีจำนวนมากขึ้นในจังหวัดสมุทรปราการ

การใช้งานอินเทอร์เน็ตในปัจจุบันนั้นไม่ได้จำกัดเฉพาะกลุ่มของเด็กวัยรุ่นหรือผู้ใหญ่อีกต่อไปในกลุ่มผู้สูงอายุก็เป็นอีกกลุ่มเป้าหมายหนึ่งที่สำคัญในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ผลจากการสำรวจพบว่า ผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไปประมาณ 13.1 ล้านคนใช้อินเทอร์เน็ต 6.9 ล้านคน (ร้อยละ 52.4) ใช้โทรศัพท์มือถือ 10.8 ล้านคน (ร้อยละ 82.5) และมีโทรศัพท์มือถือ 9.4 ล้านคน (ร้อยละ 72.2) เมื่อพิจารณาตามเขตการปกครองพบว่า ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลมีสัดส่วนการใช้อินเทอร์เน็ตใช้โทรศัพท์มือถือ และมีโทรศัพท์มือถือสูงกว่านอกเขตเทศบาลค่อนข้างมาก เมื่อเปรียบเทียบการมีการใช้อินเทอร์เน็ตของผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไปตามเพศ พบว่า ผู้สูงอายุเพศชายใช้อินเทอร์เน็ต ใช้โทรศัพท์มือถือ และมีโทรศัพท์มือถือ ร้อยละ 56.7 ร้อยละ 85.0 และร้อยละ 74.7 ตามลำดับ ส่วนเพศหญิงใช้อินเทอร์เน็ต ใช้โทรศัพท์มือถือ และมีโทรศัพท์มือถือร้อยละ 49.3 ร้อยละ 80.7 และร้อยละ 70.4 ตามลำดับ ซึ่งจากข้อมูลข้างต้นจะเห็นว่าผู้สูงอายุเพศชายมีการมีการใช้อินเทอร์เน็ตสูงกว่าเพศหญิง เมื่อพิจารณาการมีการใช้อินเทอร์เน็ตของผู้สูงอายุในแต่ละกลุ่มอายุ พบว่า กลุ่มอายุ 60 - 64 ปี มีการใช้อินเทอร์เน็ต ใช้โทรศัพท์มือถือ และมีโทรศัพท์มือถือสูงที่สุดร้อยละ 72.0 ร้อยละ 93.7 และร้อยละ 87.1 ตามลำดับ ส่วนกลุ่มอายุ 80 ปีขึ้นไปมีการใช้อินเทอร์เน็ต ใช้โทรศัพท์มือถือ และมีโทรศัพท์มือถือต่ำที่สุดร้อยละ 17.5 ร้อยละ 46.4 และร้อยละ 30.9 ตามลำดับ (กองสถิติเศรษฐกิจ, 2565) เครือข่ายสังคมออนไลน์ในประเทศไทยในปัจจุบันมีความหลากหลายของกลุ่มผู้ใช้งาน โดยมีการขยายตัวของจำนวนผู้ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ที่เป็นกลุ่มประชากรสูงอายุจำนวนมากขึ้น

จนในปัจจุบันกำลังกลายเป็นสังคมที่มีขนาดใหญ่มากขึ้น ทุกขณะ ผู้สูงอายุจำนวนมากก้าวเข้าสู่การเป็นสมาชิกของสังคมดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง ซึ่งในจุดนี้ทำให้สังคมดังกล่าวมีความหลากหลายทั้งในด้านคุณลักษณะทางเพศและอายุ ที่ประกอบด้วยประชากรทั้งเพศหญิงและชาย ประชากรตั้งแต่วัยเด็ก วัยรุ่น วัยทำงาน กระทั่งวัยสูงอายุ ต่างเข้ามาใช้พื้นที่บนเครือข่ายสังคมออนไลน์ เพื่อตอบสนององวัตถุประสงค์ตามความต้องการใช้งานที่หลากหลาย (อารี จำปากล้า และคณะ, 2558) จากข้อมูลดังกล่าวจะพบว่าปัจจุบันเครือข่ายสังคมออนไลน์ได้รับความนิยมในกลุ่มผู้สูงอายุค่อนข้างมาก ตลอดจนเครือข่ายสังคมออนไลน์มี

หลากหลายช่องทาง จึงทำให้ผู้สูงอายุสามารถใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ตนเองถนัดเป็นช่องทางสำหรับการหารายได้เพิ่มเติมหลังจากได้เข้าร่วมกิจกรรม

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนากิจกรรมเพื่อเสริมสร้างรายได้ให้กับกลุ่มผู้สูงอายุในเขตอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ โดยจัดกิจกรรมในการพัฒนาสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ตามความต้องการของกลุ่มผู้สูงอายุเพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถหารายได้เพิ่ม ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และยังช่วยให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง นอกจากนั้นยังเป็นการสร้างงาน ทำให้ผู้สูงอายุมีรายได้ในการดำรงชีวิต มีความสุข และรู้สึกว่าคุณค่า ไม่ต้องเป็นภาระของครอบครัวและของสังคม ทำให้สังคมน่าอยู่มากขึ้น โดยหลังจากที่มีการพัฒนาสินค้าหรือผลิตภัณฑ์เพื่อเสริมสร้างรายได้ขึ้นมาแล้ว ผู้สูงอายุสามารถทำการประชาสัมพันธ์สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการจัดกิจกรรมการเสริมสร้างรายได้ผ่านทางเครือข่ายสังคมออนไลน์ให้กับบุคคลทั่วไปสามารถเข้ามาดูสินค้าหรือผลิตภัณฑ์และสั่งซื้อได้โดยตรง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการของผู้สูงอายุในการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างรายได้
2. เพื่อประเมินประสิทธิผลของการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างรายได้ให้กับกลุ่มผู้สูงอายุ
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการนำเสนอสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ได้ผ่านทางเครือข่ายสังคมออนไลน์

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับผู้สูงอายุ

อัญชลี จุมพฏจามีกร (2567) ได้กล่าวว่า ผู้สูงอายุ หมายถึง ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป โดยในวัยนี้จะมีการเปลี่ยนแปลงหลายด้าน ทั้งทางร่างกาย ทางสมอง ทางอารมณ์และทางสังคม จึงเป็นวัยที่คนส่วนมากแล้ว ดังนั้น การได้เข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ดังกล่าวก็จะช่วยให้ผู้สูงอายุได้ปรับตัวได้ดียิ่งขึ้นรวมทั้งบุตรหลานหรือผู้ใกล้ชิดที่มีส่วนสำคัญมากในการช่วยให้ท่านปรับตัวได้อย่างมีความสุข นอกจากนั้น กรมกิจการผู้สูงอายุ (2564) ได้ให้ความหมายของผู้สูงอายุ หมายถึง บุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป มีสิทธิได้รับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนในด้านต่างๆ ได้แก่

- 1) ด้านการแพทย์และสาธารณสุข
- 2) ด้านการศึกษา การศาสนา และข้อมูลข่าวสาร
- 3) ด้านการประกอบอาชีพ ฝึกอาชีพที่เหมาะสม
- 4) ด้านการพัฒนาตนเอง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม การรวมกลุ่มในลักษณะเครือข่าย / ชุมชน
- 5) ด้านการอำนวยความสะดวก และความปลอดภัยในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ บริการ สาธารณะอื่นๆ

- 6) ด้านการลดหย่อนค่าโดยสาร และการอำนวยความสะดวกในการเดินทางการรถไฟแห่งประเทศไทย
- 7) ด้านการยกเว้นค่าเข้าชมสถานที่ของรัฐ
- 8) ด้านการช่วยเหลือผู้สูงอายุ ซึ่งได้รับอันตรายจากการถูกทารุณกรรม หรือถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือถูกทอดทิ้ง
- 9) ด้านการให้คำแนะนำปรึกษา และให้ความช่วยเหลือ
- 10) ด้านการช่วยเหลือด้านที่พักอาศัย อาหาร และเครื่องนุ่งห่มให้ตามความจำเป็น
- 11) ด้านการช่วยเหลือเงินเบี้ยยังชีพ
- 12) การสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณี
- 13) การจัดบริการสถานที่ท่องเที่ยว การจัดกิจกรรมกีฬา และนันทนาการตามที่ คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติประกาศกำหนด
- 14) การจัดบริการเพื่ออำนวยความสะดวกด้านพิพิธภัณฑสถาน โบราณสถาน หอจดหมายเหตุแห่งชาติ และการจัดกิจกรรมด้านศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม ตามที่คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติประกาศกำหนด
- 15) ด้านการลดหย่อนภาษีเงินได้ และการลดหย่อนภาษีให้แก่ผู้บริจาคทรัพย์สิน เงินให้แก่กองทุนผู้สูงอายุ
- 16) ด้านกองทุนผู้สูงอายุ

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ผู้สูงอายุหรือผู้ชรา หมายถึง บุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปทั้งเพศชายและหญิง เป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงและมีความเสื่อมทั้งทางร่างกาย และจิตใจ ซึ่งจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับพันธุกรรม และสิ่งแวดล้อม และเป็นบุคคลที่ได้รับการคุ้มครองสิทธิต่างๆ และได้รับการช่วยเหลือจากทางภาครัฐ

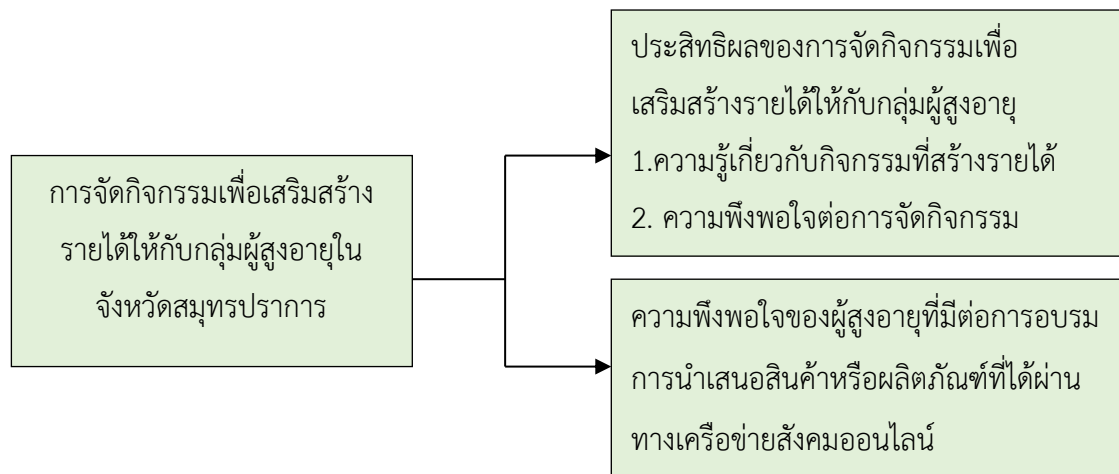
แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับเครือข่ายสังคมออนไลน์

เอมิกา เหมมินทร์ (2556) ได้อธิบายว่า เครือข่ายสังคมออนไลน์ หมายถึง รูปแบบของเว็บไซต์ในการสร้างเครือข่ายสังคมผ่านทางอินเทอร์เน็ต โดยผู้ใช้เป็นผู้ใช้สื่อสารเรื่องราว รูปภาพ และวิดีโอ เชื่อมโยงกับความสนใจและกิจกรรมของผู้อื่น แบ่งปันให้ผู้อื่นที่อยู่ในเครือข่ายได้รับรู้ในบริการ เครือข่ายสังคมออนไลน์มักจะประกอบไปด้วยการพูดคุย ส่งข้อความ ส่งอีเมล วิดีโอ เพลง อัฟโหลดรูป บล็อก บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่เป็นที่นิยม ได้แก่ Facebook Line Twitter Instagram Google+ Youtube เป็นต้น นอกจากนั้นน้ำทิพย์ วิภาวิน (2558) ยังได้กล่าวว่า เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Networking Services : SNS) เป็นแพลตฟอร์มที่ให้บริการออนไลน์ที่เน้นการแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เป็นความสนใจร่วมกันเกี่ยวกับกิจกรรม เหตุการณ์ เรื่องราว ภาพ เพื่อสร้างเครือข่ายสังคม (Social Networks) หรือความสัมพันธ์ในสังคม (Social Relations) ระหว่างกลุ่มบุคคล แหล่งบริการ เครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นบริการสารสนเทศบนเว็บไซต์ที่อนุญาตให้แต่ละคนสร้างโปรไฟล์ของตนเอง สร้างรายชื่อของสมาชิกในกลุ่มเพื่อสร้างชุมชนออนไลน์ที่เชื่อมโยงกัน แลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกันภายในระบบ ตัวอย่างบริการ เครือข่ายสังคมออนไลน์ผ่านอินเทอร์เน็ต เช่น email, Google, Facebook, Web Blog, Twitter, LinkedIn, Instagram และอื่นๆ ดังนั้น สังคมปัจจุบันจึง

มีเครือข่ายสังคมที่เชื่อมโยงข้อมูลกันในสังคมเครือข่าย โดยมีบริการเครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นเครื่องมือทางเทคโนโลยี

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยโดยมีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากรของการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้สูงอายุในอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ประกอบด้วย 10 ตำบล ได้แก่ ตำบลตลาด บางพึ่ง บางจาก บางครุ บางยอ บางกะเจ้า บางน้ำผึ้ง บางกระสอบ บางกอบัว และทรงคนอง กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้เป็นกลุ่มผู้สูงอายุได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง โดยมีคุณสมบัติ พื้นฐานเป็นผู้มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 34 คน มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง เสียสละเวลา และเต็มใจในการ เข้าร่วมการวิจัยเต็มเวลา โดยผู้วิจัยคำนึงถึงการปกป้องสิทธิอาสาสมัครตามแนวทางจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ แม้ว่าไม่ได้ขอจริยธรรมอย่างเป็นทางการ เนื่องจากกลุ่มดังกล่าวเป็นกลุ่มเปราะบาง

การรวบรวมข้อมูล เครื่องมือและการวิเคราะห์ข้อมูล

งานวิจัยนี้ใช้กระบวนการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ในการพัฒนากิจกรรมเพื่อเสริมสร้าง รายได้ให้กับกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดสมุทรปราการผ่านทางเครือข่ายสังคมออนไลน์

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย ได้แก่

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลของการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างรายได้ให้กับกลุ่มผู้สูงอายุ ใน ด้านความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมที่สร้างรายได้ จำนวน 9 ข้อ และความพึงพอใจของผู้สูงอายุที่มีต่อกิจกรรม ซึ่ง

ประกอบไปด้วย 2 ด้าน คือ ด้านวิทยากร จำนวน 10 ข้อ และด้านสถานที่/ระยะเวลา/อาหาร จำนวน 5 ข้อ โดยเป็นแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

2. แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้สูงอายุที่มีต่อการอบรมเพื่อนำเสนอแนวทางการนำเสนอสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ได้ผ่านทางเครือข่ายสังคมออนไลน์ ซึ่งประกอบไปด้วย 4 ด้าน คือ ด้านวิทยากร จำนวน 9 ข้อ และด้านสถานที่/ระยะเวลา/อาหาร จำนวน 4 ข้อ ด้านความรู้ความเข้าใจ จำนวน 2 ข้อ และด้านการนำความรู้ไปใช้ จำนวน 2 ข้อ โดยเป็นแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

3. การสนทนากลุ่มเพื่อศึกษาความต้องการของผู้สูงอายุในการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างรายได้ ซึ่งมีหัวข้อในการสนทนาเกี่ยวกับกิจกรรมที่ต้องการจัด

4. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นสำหรับการวิจัยไปทำการทดสอบหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ดังนี้

1. การหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านทั้งนี้ผู้วิจัยเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC เท่ากับหรือมากกว่า 0.5 มาใช้เป็นข้อคำถามจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านซึ่งได้ตรวจสอบแบบสอบถามแล้วเห็นว่าแบบสอบถามทุกข้อที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาครอบคลุมในแต่ละด้านและครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยโดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67 ถึง 1.00

2. การหาความเชื่อมั่นผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดสอบ (try-out) กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มประชากรที่จะศึกษาและหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบัค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างรายได้ให้กับกลุ่มผู้สูงอายุ ในด้านความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมที่สร้างรายได้ และความพึงพอใจของผู้สูงอายุที่มีต่อกิจกรรม เท่ากับ 0.98 และแบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้สูงอายุที่มีต่อการอบรมการนำเสนอสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ได้ผ่านทางเครือข่ายสังคมออนไลน์มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87

การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาความต้องการของผู้สูงอายุในการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างรายได้

ในขั้นตอนของการสำรวจความต้องการของผู้สูงอายุในการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างรายได้ให้กับผู้สูงอายุ โดยการจัดสนทนากลุ่มของชุมชน ผู้สูงอายุ และผู้ที่เกี่ยวข้อง พบว่า ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อกิจกรรมที่ต้องการจัดให้กับกลุ่มผู้สูงอายุเพื่อเสริมสร้างรายได้ดังนี้

1. กิจกรรมที่จัดควรใช้ระยะเวลาในการอบรมไม่นาน
2. กิจกรรมที่จัดไม่ควรเป็นกิจกรรมที่มีขั้นตอนในการทำหลายขั้นตอน เนื่องจากจะทำให้ผู้สูงอายุจำขั้นตอนไม่ได้ และควรมีคู่มือหรือขั้นตอนในการทำเป็นเอกสารแจกให้กับผู้สูงอายุด้วย
3. กิจกรรมที่จัดไม่ควรเป็นกิจกรรมที่ต้องใช้สายตามาก เนื่องจากผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีสายตาไม่ดี บางคนมีสายตาสั้น บางคนมีสายตายาว ถ้าเป็นกิจกรรมที่ต้องใช้สายตาอาจก่อให้เกิดความลำบากแก่ผู้สูงอายุ
4. กิจกรรมที่จัดไม่ควรใช้เงินลงทุนสูงมาก เนื่องจาก ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่มีรายได้ จึงควรเลือกจัดกิจกรรมที่ใช้เงินลงทุนไม่สูงมากนัก
5. กิจกรรมที่จัดไม่ควรใช้อุปกรณ์หรือเครื่องมือที่มีราคาแพง ควรเป็นกิจกรรมที่ใช้อุปกรณ์หรือเครื่องมือที่สามารถหาได้ในครัวเรือน หรือเป็นเครื่องมือที่มีราคาไม่แพงมากนัก และสามารถหาซื้ออุปกรณ์หรือเครื่องมือได้ตามท้องตลาด
6. กิจกรรมที่จัดควรเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์อุปโภคบริโภคที่สามารถใช้ได้ในชีวิตประจำวัน เพราะเมื่อมีการผลิตขึ้นมาแล้วสามารถขายได้ เนื่องจากผลิตภัณฑ์อุปโภคบริโภคส่วนใหญ่จะเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีลักษณะเป็นของกินของใช้ประจำวันที่ครัวเรือนต่างๆ มีความต้องการใช้งาน
7. ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการอบรมไม่จำเป็นต้องนำไปขายเพื่อเสริมสร้างรายได้เพียงอย่างเดียว ผู้สูงอายุสามารถนำเอาความรู้ที่ได้จากการอบรมไปผลิตเพื่อใช้เองในครอบครัวได้ เพื่อประหยัดค่าใช้จ่าย ตลอดจนยังช่วยเรื่องสุขภาพของผู้สูงอายุและบุคคลในครอบครัวอีกด้วย

จากการจัดสนทนากลุ่มดังกล่าว ได้สรุปถึงกิจกรรมที่กลุ่มของชุมชน และผู้สูงอายุต้องการจัดเพื่อเสริมสร้างรายได้ ตลอดจนยังสามารถผลิตใช้งานเองในครัวเรือน ได้แก่

1. กิจกรรมประเภทสบู่ ได้แก่ สบูนมแพะอุ่นเยื่อไผ่ สบู่กาแพอุ่นเยื่อไผ่ สบู่ขมิ้นชันอุ่นเยื่อไผ่
2. กิจกรรมการทำน้ำสมุนไพรได้แก่ น้ำลำไย น้ำเก๊กฮวย และน้ำใบเตย

2. ผลการประเมินประสิทธิผลของการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างรายได้ให้กับกลุ่มผู้สูงอายุ

การศึกษาประสิทธิผลของการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างรายได้ให้กับกลุ่มผู้สูงอายุนั้น ผู้วิจัยได้จัดทำแบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้ที่ได้รับเกี่ยวกับกิจกรรมที่เสริมสร้างรายได้ และความพึงพอใจของผู้สูงอายุที่มีต่อกิจกรรมที่จัด ได้ผลสรุปดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการประเมินประสิทธิผลของการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างรายได้ให้กับกลุ่มผู้สูงอายุ

ประสิทธิผลของการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างรายได้ให้กับกลุ่มผู้สูงอายุ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. ความรู้ที่ได้รับหลังการจัดกิจกรรม	4.68	0.47	มากที่สุด	2
2. เนื้อหาความรู้ที่ได้รับตรงกับความต้องการและความสนใจของท่าน	4.50	0.51	มาก	4
3. ความยากง่ายของเนื้อหาที่อบรม	4.18	0.67	มาก	9
4. สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการทำงานได้	4.24	0.55	มาก	8
5. ได้รับประโยชน์ของการจัดกิจกรรม	4.32	0.68	มาก	6
6. สามารถนำความรู้ไปเผยแพร่ให้กับบุคคลอื่นได้	4.35	0.60	มาก	5
7. สามารถนำความรู้ไปใช้ในการประกอบอาชีพได้	4.26	0.57	มาก	7
8. สามารถใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ได้	4.71	0.46	มากที่สุด	1
9. ช่วยเสริมสร้างรายได้ให้กับผู้สูงอายุ	4.53	0.56	มากที่สุด	3
รวม	4.42	0.59	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้สูงอายุมีความคิดเห็นในด้านความรู้ความเข้าใจและการนำไปใช้ในประโยชน์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.42$, S.D.= 0.59)

เมื่อวิเคราะห์เป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ สามารถใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ($\bar{X}=4.71$, S.D.= 0.46) รองลงมา ได้แก่ ความรู้ที่ได้รับหลังการจัดกิจกรรม ($\bar{X}=4.68$, S.D.= 0.47) ช่วยเสริมสร้างรายได้ให้กับผู้สูงอายุ ($\bar{X}=4.53$, S.D.= 0.56) เนื้อหาความรู้ที่ได้รับตรงกับความต้องการและความสนใจของท่าน ($\bar{X}=4.50$, S.D.= 0.51) สามารถนำความรู้ไปเผยแพร่ให้กับบุคคลอื่นได้ ($\bar{X}=4.35$, S.D.= 0.60) ได้รับประโยชน์ของการจัดกิจกรรม ($\bar{X}=4.32$, S.D.= 0.68) สามารถนำความรู้ไปใช้ในการประกอบอาชีพได้ ($\bar{X}=4.26$, S.D.= 0.57) สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการทำงานได้ ($\bar{X}=4.24$, S.D.= 0.55) และความยากง่ายของเนื้อหาที่อบรม ($\bar{X}=4.18$, S.D.= 0.67) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 แสดงความพึงพอใจของผู้สูงอายุที่มีต่อกิจกรรมที่จัด

ความพึงพอใจ	$\bar{X}$	SD.	แปลผล	อันดับ
ด้านวิทยากร				
1. ความรู้ความสามารถของวิทยากรในเนื้อหาที่อบรม	4.71	0.46	มากที่สุด	3
2. วิทยากรมีการเตรียมตัวดี และมีบุคลิกภาพเหมาะสม	4.74	0.45	มากที่สุด	2
3. การถ่ายทอดความรู้ของวิทยากรมีความชัดเจน	4.68	0.47	มากที่สุด	4
4. มีเทคนิคการนำเสนอที่น่าสนใจ และใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย	4.62	0.49	มากที่สุด	7

ความพึงพอใจ	$\bar{X}$	SD.	แปลผล	อันดับ
5. การเชื่อมโยงเนื้อหาในการอบรม	4.50	0.51	มาก	9
6. ความครบถ้วนของเนื้อหาในการอบรม	4.59	0.50	มากที่สุด	8
7. มีการสรุปเนื้อหาในประเด็นที่สำคัญ ทำให้เข้าใจง่ายขึ้น	4.65	0.54	มากที่สุด	6
8. เปิดโอกาสให้ผู้อบรมแสดงความคิดเห็นและซักถาม	4.44	0.66	มาก	10
9. การตอบข้อซักถามของวิทยากร	4.68	0.47	มากที่สุด	4
10. ความพึงพอใจที่มีต่อวิทยากรในภาพรวม	4.79	0.41	มากที่สุด	1
เฉลี่ย	4.64	0.53	มากที่สุด	
ด้านสถานที่ / ระยะเวลา / อาหาร				
1. สถานที่มีความสะอาด เรียบร้อย	4.24	0.43	มาก	5
2. สถานที่ในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม	4.35	0.77	มาก	4
3. ความพร้อมของอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรม	4.38	0.49	มาก	3
4. ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม	4.41	0.50	มาก	2
5. ความเหมาะสมของอาหารและเครื่องดื่ม	4.56	0.50	มากที่สุด	1
เฉลี่ย	4.39	0.56	มาก	
รวมเฉลี่ย	4.55	0.55	มากที่สุด	

จากตารางที่ 2 ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้สูงอายุที่มีต่อกิจกรรมที่จัด โดยภาพรวมพบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.55$, S.D.= 0.55) เมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านวิทยากร ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=4.64$, S.D.= 0.53) รองลงมา ได้แก่ ด้านสถานที่ / ระยะเวลา / อาหาร ($\bar{X}=4.39$, S.D.= 0.56) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจด้านวิทยากร พบว่า ความพึงพอใจที่มีต่อวิทยากรในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจสูงสุด ($\bar{X}=4.79$, S.D.= 0.41) รองลงมา ได้แก่ วิทยากรมีการเตรียมตัวดี และมีบุคลิกภาพเหมาะสม ($\bar{X}=4.74$, S.D.= 0.45) ความรู้ความสามารถของวิทยากรในเนื้อหาที่อบรม ($\bar{X}=4.71$, S.D.= 0.46) การถ่ายทอดความรู้ของวิทยากรมีความชัดเจนและการตอบข้อซักถามของวิทยากร ($\bar{X}=4.68$, S.D.= 0.47) มีการสรุปเนื้อหาในประเด็นที่สำคัญ ทำให้เข้าใจง่ายขึ้น ($\bar{X}=4.18$, S.D.= 0.67) มีเทคนิคการนำเสนอที่น่าสนใจ และใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย ($\bar{X}=4.62$, S.D.= 0.49) ความครบถ้วนของเนื้อหาในการอบรม ($\bar{X}=4.59$, S.D.= 0.50) การเชื่อมโยงเนื้อหาในการอบรม ($\bar{X}=4.50$, S.D.= 0.51) และเปิดโอกาสให้ผู้อบรมแสดงความคิดเห็นและซักถาม ($\bar{X}=4.44$, S.D.= 0.66) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจด้านสถานที่ / ระยะเวลา / อาหารพบว่าความเหมาะสมของอาหารและเครื่องดื่ม มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจสูงสุด ($\bar{X}=4.56$, S.D.= 0.50) รองลงมา ได้แก่ ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม ($\bar{X}=4.41$, S.D.= 0.50) ความพร้อมของอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรม ($\bar{X}=4.38$, S.D.=

0.49) สถานที่ในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม ($\bar{X}$ =4.35, S.D.= 0.77) และสถานที่ที่มีความสะอาด เรียบร้อย ($\bar{X}$ =4.24, S.D.= 0.43) ตามลำดับ

3. ผลการประเมินการอบรมเพื่อนำเสนอแนวทางการนำเสนอสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ได้ผ่านทางเครือข่ายสังคมออนไลน์

สำหรับผลการอบรมเพื่อนำเสนอแนวทางการนำเสนอสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ได้ผ่านทางเครือข่ายสังคมออนไลน์ของผู้สูงอายุ ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจความพึงพอใจของผู้สูงอายุที่มีต่อการอบรมพบว่า ผู้สูงอายุมีความพึงพอใจต่อการอบรมเพื่อนำเสนอแนวทางการนำเสนอสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ได้ผ่านทางเครือข่ายสังคมออนไลน์ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงความพึงพอใจของผู้สูงอายุที่มีต่อการอบรมเพื่อนำเสนอแนวทางการนำเสนอสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ผ่านทางเครือข่ายสังคมออนไลน์

ความพึงพอใจ	$\bar{X}$	SD.	แปลผล	อันดับ
ด้านวิทยากร				
1. การถ่ายทอดความรู้ของวิทยากร	4.53	0.51	มากที่สุด	3
2. การอธิบายเนื้อหาของวิทยากรมีความชัดเจน	4.62	0.49	มากที่สุด	1
3. การตอบข้อซักถามในการฝึกอบรม	4.56	0.50	มากที่สุด	5
4. การยกตัวอย่างประกอบการบรรยาย	4.47	0.51	มาก	8
5. ความครบถ้วนของเนื้อหาในการอบรม	4.50	0.51	มาก	6
6. มีการสรุปเนื้อหาในประเด็นที่สำคัญ ทำให้เข้าใจง่ายขึ้น	4.44	0.56	มาก	9
7. เปิดโอกาสให้ผู้อบรมแสดงความคิดเห็นและซักถาม	4.50	0.71	มาก	6
8. การตอบข้อซักถามของวิทยากร	4.53	0.56	มากที่สุด	3
9. ความพึงพอใจที่มีต่อวิทยากรในภาพรวม	4.62	0.49	มากที่สุด	1
เฉลี่ย	4.53	0.54	มากที่สุด	
ด้านสถานที่ / ระยะเวลา / อาหาร				
1. สถานที่ที่มีความสะอาด เรียบร้อย	4.18	0.53	มาก	4
2. สถานที่ในการจัดอบรมมีความเหมาะสม	4.29	0.68	มาก	3
3. ระยะเวลาในการอบรมมีความเหมาะสม	4.47	0.51	มาก	2
4. ความเหมาะสมของอาหารและเครื่องดื่ม	4.59	0.50	มากที่สุด	1
เฉลี่ย	4.38	0.57	มาก	
ด้านความรู้ความเข้าใจ				
1. ความรู้ที่ได้หลังการอบรม	4.09	0.57	มาก	2
2. ประโยชน์ที่ท่านได้รับจากการอบรม	4.15	0.61	มาก	1

ความพึงพอใจ	$\bar{X}$	SD.	แปลผล	อันดับ
เฉลี่ย	4.12	0.59	มาก	
ด้านการนำความรู้ไปใช้				
1. สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.06	0.49	มาก	1
2. สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการประกอบอาชีพได้	4.03	0.30	มาก	2
เฉลี่ย	4.04	0.40	มาก	
รวมเฉลี่ย	4.39	0.57	มาก	

จากตารางที่ 3 ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้สูงอายุที่มีต่อการอบรมเพื่อนำเสนอแนวทางการนำเสนอสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ได้ผ่านทางเครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยภาพรวมพบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.39$, S.D.= 0.57) เมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ด้านวิทยากร ($\bar{X}=4.53$, S.D.= 0.54) รองลงมาได้แก่ ด้านสถานที่ / ระยะเวลา / อาหาร ($\bar{X}=4.38$, S.D.= 0.57) ด้านความรู้ความเข้าใจ ($\bar{X}=4.12$, S.D.= 0.59) และด้านการนำความรู้ไปใช้ ($\bar{X}=4.04$, S.D.= 0.40) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจด้านวิทยากร พบว่า ความพึงพอใจในการอธิบายเนื้อหาของวิทยากรมีความชัดเจน และความพึงพอใจที่มีต่อวิทยากรในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจสูงที่สุด ($\bar{X}=4.62$, S.D.= 0.49) รองลงมา ได้แก่ การตอบข้อซักถามในการฝึกอบรม ($\bar{X}=4.56$, S.D.= 0.50) การถ่ายทอดความรู้ของวิทยากร และการตอบข้อซักถามของวิทยากรค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=4.53$, S.D.= 0.56) ความครบถ้วนของเนื้อหาในการอบรมและเปิดโอกาสให้ผู้อบรมแสดงความคิดเห็นและซักถาม ($\bar{X}=4.50$, S.D.= 0.71 และ S.D.=0.51) การยกตัวอย่างประกอบการบรรยาย ($\bar{X}=4.47$, S.D.= 0.51) และมีการสรุปเนื้อหาในประเด็นที่สำคัญ ทำให้เข้าใจง่ายขึ้น ($\bar{X}=4.44$, S.D.= 0.56) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจด้านสถานที่ / ระยะเวลา / อาหาร พบว่าความเหมาะสมของอาหารและเครื่องดื่ม มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจสูงที่สุด ($\bar{X}=4.59$, S.D.= 0.50) รองลงมา ได้แก่ ระยะเวลาในการอบรมมีความเหมาะสม ($\bar{X}=4.47$, S.D.= 0.51) สถานที่ในการจัดอบรมมีความเหมาะสม ($\bar{X}=4.29$, S.D.= 0.68) และสถานที่ที่มีความสะอาด เรียบร้อย ($\bar{X}=4.18$, S.D.= 0.53) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจด้านความรู้ความเข้าใจพบว่าประโยชน์ที่ท่านได้รับจากการอบรม มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจสูงที่สุด ($\bar{X}=4.15$, S.D.= 0.61) รองลงมา ได้แก่ ความรู้ที่ได้หลังการอบรม ($\bar{X}=4.09$, S.D.= 0.57) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจด้านการนำความรู้ไปใช้ ในระดับมาก ($\bar{X}=4.04$, S.D.= 0.40) พบว่าสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจสูงที่สุด ($\bar{X}=4.06$, S.D.= 0.49) รองลงมา ได้แก่ สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการประกอบอาชีพได้ ($\bar{X}=4.03$, S.D.= 0.30) ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากข้อค้นพบของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำประเด็นสำคัญมาอภิปรายผลตามรายละเอียดดังต่อไปนี้ ผลการวิเคราะห์ด้านความรู้ความเข้าใจและการนำไปใช้ประโยชน์พบว่า ผู้สูงอายุมีความคิดเห็นในด้านความรู้ความเข้าใจและการนำไปใช้ในประโยชน์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.42$) เมื่อวิเคราะห์เป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ สามารถใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ($\bar{X}=4.71$) แสดงให้เห็นว่าผู้สูงอายุมีความต้องการที่จะใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์และเกิดรายได้เพื่อจุนเจือครอบครัว เนื่องจากผู้สูงอายุส่วนใหญ่เกษียณอายุแล้ว ไม่มีงานประจำทำ จึงมีความต้องการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และกิจกรรมเหล่านี้ยังเป็นการออกกำลังกายเพื่อให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพแข็งแรงตลอดจนยังเป็นการเสริมสร้างรายได้ให้กับครอบครัว เพื่อไม่ให้เป็นการเกะกะลูกหลาน และช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุได้อีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพายุ นาวาคุระ (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาอาชีพสำหรับผู้สูงอายุของบ้านหนองบ่อ ตำบลหนองบ่อ อำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า ผู้สูงอายุยังมีความสนใจที่จะเข้าร่วมฝึกอบรมอาชีพที่มีมาตรฐานเพื่อให้เกิดความรู้และทักษะในอาชีพที่จะทำให้มีรายได้เพิ่มสูงขึ้นเพียงพอที่เลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ และต้องการมีเงินออมเพื่อใช้จ่ายในเวลาที่ไม่สามารถทำงานได้ และยังสอดคล้องกับนันทยา อิทธิชินบัญชา (2559) ได้ศึกษาวิจัยแนวทางการสร้างอาชีพเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจให้กับผู้สูงอายุในจังหวัดศรีสะเกษ โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาศักยภาพและคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุในจังหวัดศรีสะเกษ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการสร้างอาชีพเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจให้กับผู้สูงอายุในจังหวัดศรีสะเกษ

ผลการวิจัย สรุปได้ดังนี้ ศักยภาพของผู้สูงอายุในจังหวัดศรีสะเกษ จากการสังเคราะห์ข้อมูลเชิงอุปมาน (Inductive Method) พบศักยภาพ 6 กลุ่ม ประกอบด้วย 1) กลุ่มช่างและการจักสาน 2) กลุ่มศิลปวัฒนธรรม 3) กลุ่มดูแลสุขภาพ 4) กลุ่มทอผ้าและปักผ้า 5) กลุ่มการทำเกษตรและเลี้ยงสัตว์ 6) กลุ่มประกอบการค้าขายและบริการ ซึ่งผู้สูงอายุในจังหวัดศรีสะเกษ มองเห็นคุณค่าตนเองอยู่ในระดับสูงมาก ในด้านภาคภูมิใจในตนเอง มองตนเองในแง่ดี มีความเคารพนับถือตนเองปัจจุบันยังมีอะไรที่น่าทำอีกมากมายในชีวิต และตนเองมีคุณค่าเท่าเทียมกับผู้อื่น นอกจากนั้นงานวิจัยของสุภาวดี เทียนธาดา และคณะ (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการสร้างรายได้ให้ตนเองของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่ชายแดนจังหวัดพะเยา โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการส่งเสริมรายได้ให้ตนเองของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่ชายแดนจังหวัดพะเยา มีดังนี้ 1) ผู้นำชุมชนที่มีจิตอาสา 2) การมีส่วนร่วมของเครือข่ายกับชุมชน 3) การสร้างคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุ 4) การมีทรัพยากรในท้องถิ่น 5) การได้รับการสนับสนุนจากทางภาครัฐและเอกชน 6) การปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 7) การคิดค้นผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ 8) การจัดจำหน่ายและการส่งเสริมการตลาด 9) ภูมิปัญญาท้องถิ่นและประสบการณ์ของผู้สูงอายุ และ 10) การได้รับการฝึกอบรมจากทางหน่วยงานทางภาครัฐและเอกชน

ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการอบรมเพื่อนำเสนอแนวทางการนำเสนอสินค้าให้ผู้สูงอายุสามารถนำเสนอสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการอบรมผ่านทางเครือข่ายสังคมออนไลน์นั้น พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะใช้แอปพลิเคชันไลน์ (Line) ในการติดต่อสื่อสาร พูดคุยกันระหว่างบุคคลในครอบครัว และญาติๆ เพราะสามารถใช้งานได้ง่ายและสะดวกกว่า จะมีส่วนน้อยที่ใช้เฟซบุ๊ก (Facebook) ในการติดต่อสื่อสาร เนื่องจากการใช้งานจะยุ่งยากมากกว่า และผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่ได้ใช้งานเฟซบุ๊กเป็นประจำ สำหรับความพึงพอใจด้านวิทยากรในการอบรมให้ความรู้ในการนำเสนอสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการอบรมผ่านทางเครือข่ายสังคมออนไลน์นั้น พบว่า ความพึงพอใจในการอธิบายเนื้อหาของวิทยากรมีความชัดเจน และความพึงพอใจที่มีต่อวิทยากรในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X}=4.62$) ซึ่งสอดคล้องกับ อติศักดิ์ จำปาทอง, คณินิจ ดิกะมาตย์, เกสร มณีวรรณ และนิมิต หิรัญวิจิตรภรณ์ (2562) ได้ศึกษา เรื่อง แนวทางในการใช้สื่อเพื่อส่งเสริมกิจกรรมของผู้สูงอายุจังหวัดลำปาง พบว่า ผู้สูงอายุนิยมการในกลุ่มไลน์เพื่อสื่อสารระหว่างบุคคลและภายในกลุ่มผู้สูงอายุ เพื่อประชาสัมพันธ์แก่สมาชิกภายในกลุ่มและบุคคลภายนอก และใช้สื่อเว็บไซต์เพื่อประชาสัมพันธ์กิจกรรมไปยังบุคคลภายนอกด้วย และยังสอดคล้องกับอติศักดิ์ จำปาทอง และศุภาภรณ์ แก้วแพร่ (2564) ได้ศึกษา เรื่อง แนวทางการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดลำปาง พบว่า ในด้านแนวทางการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อส่งเสริมด้านสุขภาพนั้นได้มีการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุใช้แอปพลิเคชันไลน์ (Line) เฟซบุ๊ก (Facebook) และยูทูบ (YouTube) เพื่อติดต่อสื่อสาร เชื่อมความสัมพันธ์ ฟังเพลง ร้องเพลง ชมคลิปบันเทิง สืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับปฏิบัติธรรมะ สุขภาพ ทำให้รู้สึกสบายใจ ผ่อนคลายส่วนด้านการส่งเสริมสุขภาพกายและโรคประจำตัวนั้น ให้มีการใช้แอปพลิเคชันไลน์ (Line) เฟซบุ๊ก (Facebook) และยูทูบ (YouTube) เพื่อเปิดรับข้อมูลข่าวสารต่างๆ ด้านการดูแลสุขภาพ ความรู้ด้านการใช้ชีวิต การบริโภคอาหาร การช้ยา การพักผ่อน วิธีการออกกำลังกาย ซึ่งจะช่วยส่งเสริมความรู้ด้านสุขภาพใหม่ๆ เทคนิคการดูแลสุขภาพ การแชร์ประสบการณ์จากผู้เชี่ยวชาญสุขภาพ และประยุกต์ใช้ตามความเหมาะสมกับสุขภาพของคน

ส่วนความพึงพอใจด้านความรู้ความเข้าใจพบว่า ประโยชน์ที่ท่านได้รับการอบรม ($\bar{X}=4.15$) และความรู้ที่ได้หลังการอบรม ($\bar{X}=4.09$) และด้านการนำความรู้ไปใช้ พบว่าสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ($\bar{X}=4.06$) และสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการประกอบอาชีพได้ ($\bar{X}=4.03$)

สรุปและข้อเสนอแนะ

ผลการสรุปด้านความรู้ความเข้าใจและการนำไปใช้ประโยชน์ พบว่า ผู้สูงอายุมีความคิดเห็นในด้านความรู้ความเข้าใจและการนำไปใช้ในประโยชน์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.42 ด้านความพึงพอใจของผู้สูงอายุที่มีต่อกิจกรรมที่จัดโดยภาพรวม พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.55

ผลการอบรมการนำเสนอแนวทางเพื่อนำเสนอสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ได้ผ่านทางเครือข่ายสังคมออนไลน์ของผู้สูงอายุ ความพึงพอใจของผู้สูงอายุที่มีต่อการอบรมการนำเสนอแนวทางเพื่อนำเสนอสินค้าหรือ

ผลิตภัณฑ์ที่ได้ผ่านทางเครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยภาพรวมพบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=4.39$) เมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ด้านวิทยากร ($\bar{X}=4.53$) รองลงมา ได้แก่ ด้านสถานที่ / ระยะเวลา / อาหาร ($\bar{X}=4.38$) ด้านความรู้ความเข้าใจ ($\bar{X}=4.12$) และด้านการนำความรู้ไปใช้ ($\bar{X}=4.04$) ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์บางประเภทสำหรับผู้สูงอายุบางกลุ่มอาจจะไม่เหมาะสม เนื่องจากอายุที่มาก ระดับการศึกษาที่ไม่เท่ากัน และการที่ผู้สูงอายุไม่มีความรู้ทางด้านคอมพิวเตอร์และภาษาอังกฤษมากนัก จึงควรปรับเปลี่ยนการอบรมวิธีการเผยแพร่หรือนำเสนอสินค้าให้กับผู้ดูแลผู้สูงอายุ หรือบุตรหลานของผู้สูงอายุ แทนที่จะอบรมให้กับผู้สูงอายุโดยตรง

ข้อเสนอแนะเพื่อการทบทวนวิจัยในครั้งต่อไป

ควรมีการวิจัยเพื่อช่วยเหลือผู้สูงอายุในด้านคุณภาพชีวิต การมีงานทำ ความช่วยเหลือผู้สูงอายุในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านความปลอดภัยและความมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สิน

ควรมีการวิจัยด้านการพัฒนาอาชีพของผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างรายได้ ทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า ไม่เป็นภาระแก่ลูกหลาน

บรรณานุกรม

- กองสถิติเศรษฐกิจ. (2565). *สรุปผลที่สำคัญการมีการใช้ไอซีทีของผู้สูงอายุพ.ศ. 2565*. สำนักงานสถิติแห่งชาติ.
- นนทยา อิทธิชินบัญชา. (2559). แนวทางการสร้างอาชีพเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจให้กับผู้สูงอายุในจังหวัดศรีสะเกษ. *วารสารปัญญาภิวัฒน์*, 8(1), 111-121.
- น้ำทิพย์ วิชาวิน. (2558). เครือข่ายสังคมในสังคมเครือข่าย. *วารสารวิจัยสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย*, 8(2), 119-127.
- พายุ นาวาคุระ. (2564). แนวทางการพัฒนาอาชีพสำหรับผู้สูงอายุของบ้านหนองบ่อ ตำบลหนองบ่อ อำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี. *วารสารมนุษยสังคมสาร (มมส)*, 19(3), 21-42.
- สุภาวดี เทียนธาดา, สุชาติ ลีตระกูล, ณรงค์ศักดิ์ ศรีสม และปวีณา ลีตระกูล. (2564). การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการสร้างรายได้ให้ตนเองของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่ชายแดนจังหวัดพะเยา โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน. *วารสารนาครบุตรปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช*, 13(2), 211-221.
- อดิศักดิ์ จำปาทอง, คณินิจ ติกะมาตย์, เกสร มณีวรรณ และนิมิต หิรัญวิจิตรภรณ์. (2562). แนวทางในการสื่อเพื่อส่งเสริมกิจกรรมของผู้สูงอายุจังหวัดลำปาง. *วารสารปัญญาภิวัฒน์*, 11(3), 254-265.

- อดิศักดิ์ จำปาทอง และศุภกานต์ แก้วแพร่. (2564). แนวทางการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดลำปาง. *วารสารนิเทศศาสตร์ธุรกิจบัณฑิต*, 15(2), 235-267.
- อารี จำปาปลาย และคณะ. (2558). *ความหลากหลายทางประชากรและสังคมในประเทศไทย ณ ปี 2558*. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อัญชลี จุมพามีกร. (2567). *อยู่อย่างไรให้เป็นสุขในวัยสูงอายุ*. <https://www.rama.mahidol.ac.th>
- เอมิกา เหมมินทร์. (2556). *พฤติกรรมการใช้และความคิดเห็นเกี่ยวกับผลที่ได้จากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Media) ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศาสตร์]. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.